C/2024/6769

26.11.2024

P9_TA(2024)0115

ELi ja Tšiili vaheline täiustatud raamleping (resolutsioon)

Euroopa Parlamendi 29. veebruari 2024. aasta resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili Vabariigi vahelise täiustatud raamlepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2023)0432 – C9-0467/2023 – 2023/0260R(NLE))

(C/2024/6769)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus (COM(2023)0432),

— võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili Vabariigi vahelise täiustatud raamlepingu eelnõu,

— võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili Vabariigi vahelises täiustatud raamlepingus sisalduvat ühisavaldust kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete kohta, mis on täiustatud raamlepingule lisatud,

— võttes arvesse Euroopa Liidu ja Tšiili Vabariigi vahelist kaubanduse vahelepingut,

— võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Tšiili vahelist assotsieerimislepingut ([1]), mis jõustus 1. märtsil 2005 ja mis asendatakse täiustatud raamlepinguga,

— võttes arvesse veinikaubanduse lepingut ning piiritusjookide ja aromatiseeritud jookidega kauplemise lepingut, mis olid varem lisatud assotsieerimislepingule ja mis lisatakse täiustatud raamlepingusse,

— võttes arvesse nõukogu 13. novembri 2017. aasta juhiseid läbirääkimisteks ajakohastatud assotsieerimislepingu sõlmimiseks Tšiiliga, mis avaldati 22. jaanuaril 2018,

— võttes arvesse oma 13. juuni 2018. aasta soovitust nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb läbirääkimisi ELi ja Tšiili vahelise assotsieerimislepingu ajakohastamiseks ([2]),

— võttes arvesse oma 14. septembri 2017. aasta soovitust nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele, mis käsitleb ELi ja Tšiili assotsieerimislepingu kaubandussamba ajakohastamist käsitlevaid läbirääkimisi ([3]),

— võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatist Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023)2020),

— võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 7. juuni 2023. aasta ühisteatist „ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vaheliste suhete uus tegevuskava“ (JOIN(2023)0017),

— võttes arvesse komisjoni 22. juuni 2022. aasta teatist „Kaubanduspartnerluste jõud: ühiselt rohelise ja õiglase majanduskasvuni“ (COM(2022)0409),

([1]) EÜT L 352, 30.12.2002, lk 3.
([2]) ELT C 28, 27.1.2020, lk 121.
([3]) ELT C 337, 20.9.2018, lk 113.

— võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),

— võttes arvesse komisjoni 18. veebruari 2021. aasta teatist „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ (COM(2021)0066),

— võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

— võttes arvesse oma 6. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni kaubandust ja kestlikku arengut käsitleva 15-punktilise tegevuskava komisjonipoolse läbivaatamise tulemuse kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi rahvusvahelise investeerimispoliitika tuleviku kohta ([5]),

— võttes arvesse 24. mai 2017. aasta mõjuhinnangut, mis oli lisatud ühissoovitusele nõukogu otsuse kohta, millega antakse Euroopa Komisjonile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale luba alustada ja pidada läbirääkimisi Tšiili Vabariigiga sõlmitava ajakohastatud assotsieerimislepingu üle (SWD(2017)0173),

— võttes arvesse 7. mai 2019. aasta kestlikkuse mõjuhinnangut, millega toetatakse läbirääkimisi Tšiiliga sõlmitud assotsieerimislepingu kaubanduse osa ajakohastamiseks,

— võttes arvesse 17.–18. juulil 2023 Brüsselis toimunud ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) 2023. aasta tippkohtumise deklaratsiooni,

— võttes arvesse komisjoni president Ursula von der Leyeni 14. juuni 2023. aasta avaldust Tšiili presidendi Gabriel Boriciga,

— võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 2. märtsi 2022. aasta resolutsiooni ES-11/1 „Ukraina vastu suunatud agressioon“,

— võttes arvesse ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ning 2022. aasta Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistikku,

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) ja Pariisi kokkulepet, mis võeti vastu 12. detsembril 2015 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsil,

— võttes arvesse põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsiooni,

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioone, eriti ILO põlisrahvaste ja hõimurahvaste konventsiooni nr 169,

— võttes arvesse väliskomisjoni kahe ajutise delegatsiooni 19. ja 20. juuni 2023. aasta ning rahvusvahelise kaubanduse komisjoni 23.–25. mai 2022. aasta Tšiili visiitide järeldusi,

— võttes arvesse 18. juulil 2023 Brüsselis allkirjastatud Euroopa Liidu ja Tšiili Vabariigi vahelist vastastikuse mõistmise memorandumit toorainete kestlike väärtusahelate alase strateegilise partnerluse kohta,

— võttes arvesse Euroopa Liidu liikmesriikide siseministrite ja Ladina-Ameerika sisejulgeolekukomitee liikmesriikide julgeoleku eest vastutavate ministrite 28. septembri 2023. aasta ühisdeklaratsiooni (ELi ja CLASI ühisdeklaratsioon),

— võttes arvesse Tšiili valitsuse 20. aprillil 2023 esitatud riiklikku liitiumistrateegiat,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle V jaotist liidu välistegevuse kohta,

([4]) ELT C 132, 14.4.2023, lk 99.
([5]) ELT C 32, 27.1.2023, lk 96.

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artiklit 91, artikli 100 lõiget 2 ning artikleid 207 ja 212 koostoimes artikliga 218,

— võttes arvesse kodukorra artikli 105 lõiget 5,

— võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamust,

— võttes arvesse väliskomisjoni ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni vaheraportit (A9-0017/2024),

A. arvestades, et praeguse rahvusvahelise ebastabiilsuse tõttu on vaja, et EL elavdaks oma partnerlusi demokraatlike ja sarnaselt meelestatud riikidega, kes jagavad tema väärtusi, et tugevdada oma avatud strateegia autonoomiat, mitmekesistada oma tarneahelaid, tagada juurdepääs kriitilistele toorainetele ja teha koostööd kõigil mitmepoolsetel foorumitel, et kaitsta reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, mis põhineb rahul, õigusriigil ja kestlikul arengul;

B. arvestades, et Tšiili ja EL on lähedased partnerid piirkondlike ja ülemaailmsete probleemide lahendamisel ning neid ühendavad ühised universaalsed väärtused, nagu demokraatia ja inimõigused ning tihedad kultuuri-, inimestevahelised, majandus- ja poliitilised sidemed; arvestades, et Tšiili on Euroopa Liidu väga oluline ja usaldusväärne partner;

C. arvestades, et ELi ja Tšiili vaheline ajakohastatud täiustatud raamleping (edaspidi „leping“) edendab ühiseid väärtusi ja põhimõtteid, võib oluliselt tugevdada Tšiili ja ELi koostööd ning laiendada seda uutele valdkondadele ja pakkuda mõlemapoolset toetust uute ülemaailmsete probleemide lahendamisel;

D. arvestades, et ELi Global Gateway strateegia raames on Tšiiliga olemas kaks suuremat projekti: Euroopa tiimi algatus taastuvallikatest toodetud vesiniku arendamiseks Tšiilis, mille esialgne eelarve on 225 miljonit eurot; ning algatus kriitilise tähtsusega toorainete, liitiumi ja vase, väärtusahelate arendamiseks;

E. arvestades, et 28. septembril 2023 toimus Brüsselis Euroopa Liidu ja Ladina-Ameerika sisejulgeoleku komitee (CLASI), kuhu kuulub ka Tšiili, vaheline ministrite kohtumine, mille tulemusena võeti vastu ühisavaldus vajaduse kohta suurendada koostööd julgeoleku ja ebaseadusliku uimastikaubanduse vastase võitluse valdkonnas;

F. arvestades, et EL on Tšiili suuruselt kolmas kaubanduspartner ja suurim välismaiste otseinvesteeringute tegija; arvestades, et 2003. aastal jõustunud ELi-Tšiili assotsieerimisleping on kahepoolset kaubandust märkimisväärselt laiendanud ja nüüd tuleb seda ajakohastada, et viia see kooskõlla rahvusvaheliste standarditega; arvestades, et EL ja Tšiili on ühiselt pühendunud avatud, kestliku, reeglitel ja väärtustel põhineva mitmepoolse kaubandussüsteemi edendamisele, mille keskmes on Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO);

G. arvestades, et Tšiili on üks maailma avatumaid majandusi ja sõltub suurel määral rahvusvahelisest kaubandusest; arvestades, et Tšiili majandus on Ladina-Ameerika üks jõukamaid, samas kui sotsiaal-majanduslik ebavõrdsus on endiselt suur;

H. arvestades, et ÜRO viimastest aruannetest nähtub ([6]), et Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide osakaal ülemaailmses töötleva tööstuse ekspordis ei ole viimase 20 aasta jooksul ületanud 5 %, mis näitab, et piirkonna töötleva tööstuse ekspordis on püsiv ja kasvav kaubanduspuudujääk;

I. arvestades, et Tšiilis on ühed maailma parimad looduslikud tingimused saastevaba vesiniku tootmiseks; arvestades, et Tšiili valitsus on vastu võtnud ambitsioonika saastevaba vesiniku strateegia, mille eesmärk on, et Tšiilist saab üks maailma suurimaid saastevaba vesiniku tootjaid;

J. arvestades, et liitium on strateegiline tooraine; arvestades, et Tšiili on maailma suuruselt teine liitiumitootja ja seal asuvad maailma suurimad liitiumivarud; arvestades, et Tšiili on juba praegu ELi suurim liitiumi tarnija; arvestades, et Tšiili on ka maailma suurim vasetootja; arvestades, et Tšiili valitsus on vastu võtnud ambitsioonika liitiumistrateegia, mille eesmärk on suurendada Tšiilis liitiumi tootmist; arvestades, et nii Tšiili kui ka ELi huvides on edendada Tšiili suutlikkust suurendada omamaist tööstuslikku suutlikkust selles sektoris, eelkõige luues lisaväärtust toorainete omamaise töötlemise ja muutmise kaudu;

K. arvestades, et põllumajandus ja kaevandamine on Tšiili majanduse jaoks keskse tähtsusega sektorid; arvestades, et jätkusuutlikkuse mõjuhinnangus juhiti tähelepanu sellele, et liitiumi kaevandamine Tšiilis on koondunud veepuudusega piirkondadesse, kus elavad peamiselt maa- ja põliskogukonnad; arvestades, et kaevandus- ja põllumajandustootmise kontrollimatul ja jätkusuutmatul suurenemisel võib olla negatiivne mõju; arvestades, et neid riske tuleb hoolikalt käsitleda ja jälgida;

([6]) https://www.cepal.org/en/pressreleases/goods-exports-latin-america-and-caribbean-increase-20-2022-growth-down-previous-year; http://repositorio.cepal.org/handle/11362/48651.

L. arvestades, et kaubandus- ja investeerimispoliitika peaks aitama tõsta sotsiaalseid, keskkonnaalaseid ja loomade heaolu standardeid ning tagama põhiõiguste, sealhulgas kohalike kogukondade ja põlisrahvaste õiguste, piisava toidu ja vee õiguse, ning talunike ja teiste maapiirkondades töötavate inimeste õiguste austamise; arvestades, et ELi lähenemisviisiga kaubandusele ja kestlikule arengule püütakse aidata kaasa ILO töötajate põhiõiguste ja Pariisi kokkuleppe tulemuslikule rakendamisele;

M. arvestades, et EL on reforminud investeeringute kaitsenorme, asendanud investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise investeerimiskohtu süsteemiga ning alustanud mitmepoolseid läbirääkimisi investeerimiskohtu üle, mis on olulised sammud ajakohastatud ja kestliku investeerimispoliitika õiges suunas; arvestades, et investeerimiskohtu süsteem asendab endised kahepoolsed investeeringute kaitse lepingud, mille Tšiili on sõlminud 16 ELi liikmesriigiga;

N. arvestades, et nõukogu avalikustas esimest korda kõik juhised läbirääkimisteks, et sõlmida poliitilisi ja kaubandusküsimusi hõlmav leping, vastates seega üleskutsetele suurendada läbipaistvust ning paremini vahetada teavet läbirääkimiste sisu ja eesmärkide kohta;

Kahepoolne piirkondlik koostöö

1. rõhutab, et tugevad kahepoolsed suhted ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riikide vahel on geopoliitiliselt väga tähtsad, nagu on ka poliitiliselt tähtsad ELi ja Tšiili kindlad kahepoolsed suhted, mis põhinevad muu hulgas assotsieerimislepingu ajakohastamisel; rõhutab lepingu geopoliitilist väärtust, pidades silmas teiste osalejate, näiteks Hiina kohalolekut;

2. väljendab heameelt 2023. aasta juulis toimunud ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse tippkohtumise üle ning võetud kohustuse üle seda strateegilist partnerlust ühiste väärtuste ja põhimõtete ning ajalooliste, keeleliste, kultuuriliste ja sotsiaalsete sidemete põhjal veelgi süvendada; rõhutab korrapärase kahe piirkonna vahelise dialoogi tähtsust ja tunnustab Tšiili konstruktiivset rolli selles kahe piirkonna vahelises dialoogis, samuti mitmepoolsel tasandil;

3. rõhutab, et ELi Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna strateegia tuleb ühiste prioriteetide alusel kiiresti ellu viia; rõhutab, kui oluline on ühendada jõud Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) riikidega, et edendada ja tagada rahu ja julgeolekut, demokraatiat, õigusriiki, inimõigusi ja inimarengut, ning lahendada ülemaailmseid probleeme, nagu kliimamuutused, elurikkuse kriis, sooline vägivald ja korruptsioon;

4. väljendab heameelt 45 miljardi euro suuruse finantspaketi üle, et toetada õiglast rohepööret, kaasavat digipööret, inimarengut ja tervise vastupanuvõimet Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, ning tunneb eriti heameelt selle üle, et Tšiili rohelise vesiniku fondi arendamise projekt on teinud märkimisväärseid edusamme; nõuab Euroopa tiimi lähenemisviisil põhineva ELi Global Gateway investeerimiskava kiiret rakendamist Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas;

5. märgib, et Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna partnerite toetus ÜRO Peaassamblee hääletustel seoses Venemaa õigustamatu, provotseerimata ja ebaseadusliku sõjaga Ukrainas on olnud ja on ka edaspidi väga väärtuslik; väljendab heameelt asjaolu üle, et Tšiili hääletas ÜRO Peaassamblee resolutsioonide poolt, millega mõistetakse hukka Venemaa agressioon Ukraina vastu; tunnustab Tšiili poolt Ukrainale antud humanitaarabi ning Tšiili spetsialistide valmisolekut osaleda Ukraina territooriumi demineerimisel; julgustab Tšiilit ühinema lääneriikide poolt Venemaa vastu võetud piiravate meetmetega;

Poliitiline dialoog ja valdkondlik koostöö

6. tõstab esile asjaolu, et Tšiili on ELi peamine partner Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas ning jagab ELiga demokraatlikke väärtusi ja paljusid ühiseid huve;

7. märgib, et 2002. aasta ELi-Tšiili assotsieerimisleping on olnud edukas, kuna see annab selge õigusraamistiku korrapärasteks dialoogideks ja võimaldab arutelusid paljudes ühist huvi pakkuvates valdkondades;

8. märgib rahuloluga, et leping kajastab paljusid soovitusi, mida parlament enne lepingu üle peetavaid läbirääkimisi esitas;

9. väljendab heameelt, et parlamentaarset diplomaatiat tunnustatakse Tšiiliga peetava poliitilise dialoogi ühe tugisambana; tunnustab Tšiili võtmerolli Andide Parlamendis ja Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarses assamblees;

10. rõhutab, kui oluline on lepingu kontekstis võidelda igasuguste inimõiguste rikkumiste vastu ning tulemuslikult kaotada põlisrahvaste, võõrtöötajate, puuetega inimeste, muu hulgas LGBTI kogukonna liikmete ja muude vähekaitstud inimeste igasugune diskrimineerimine; väljendab heameelt asjaolu üle, et leping sisaldab tugevaid sätteid demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja õigusriigi kohta; rõhutab, kui tähtis on inimõigustealaste kohustuste täitmisele pööratavus;

11. kordab, kui oluline on kaitsta põlisrahvaste õigusi kooskõlas rahvusvaheliste lepingutega, nagu põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioon (UNDRIP) ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioon nr 169, sealjuures austades kohalike kogukondade ja põlisrahvaste vaba, eelnevat ja teadlikku nõusolekut;

12. rõhutab sotsiaalsete ja keskkonnastandardite järgimise ja säilitamise tähtsust; rõhutab sellega seoses, et muu hulgas on ülioluline inimõiguste kaitsjate ja rikkumisest teavitajate roll ja seda tuleb kaitsta;

13. rõhutab, et leping võib oluliselt tugevdada Tšiili ja ELi vahelist koostööd ning edendada seda uutes valdkondades, alates küberkuritegevusest, rahapesu ja terrorismi rahastamise vastasest võitlusest kuni koostööni polaarküsimustes;

14. väljendab heameelt asjaolu üle, et lepinguga nähakse geopoliitiliste probleemide lahendamiseks ette tugevdatud poliitiline koostöö välis- ja julgeolekuküsimustes, eelkõige seoses massihävitusrelvade leviku tõkestamisega;

15. rõhutab, et koostöö rahvusvaheliste partneritega on ELi julgeoleku- ja kaitsealase tegevuskava oluline tugisammas; väljendab heameelt ELi ja Tšiili kahepoolse julgeoleku- ja kaitsedialoogi alustamise üle; nõuab kaitse- ja julgeolekualase koostöö süvendamist Tšiiliga, sealhulgas strateegilise kompassi raames; tunnustab Tšiili osalemist alates 2004. aastast kriisiohjamise sõjalises operatsioonis Bosnias ja Hertsegoviinas (operatsioon Althea);

16. juhib tähelepanu sellele, et pooled leppisid kokku teha koostööd ja vahetada arvamusi seadusliku ja ebaseadusliku rände valdkonnas; peab parimate tavade vahetamist väga kasulikuks; märgib, et Tšiili on teistest Ladina-Ameerika riikidest, eelkõige Venezuelast pärit rändajate peamine sihtkoht; tunnustab Tšiili valitsuse jõupingutusi rändajate edukaks integreerimiseks; tunnustab Tšiili olulist rolli Quito protsessi ajutise eesistujana Venezuela rändekriisile reageerimise koordineerimisel;

17. on mures organiseeritud kuritegevuse ja uimastikaubanduse sagenemise pärast Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, üha märkimisväärsema uimastikaubanduse pärast Tšiilis, ning sellest piirkonnast ELi suunduva salakaubaveo pärast, millega liigutatakse enneolematus koguses ebaseaduslikke uimasteid; nõuab kahe piirkonna koostöö märkimisväärset suurendamist nende ohtude vastu võitlemises; peab oluliseks, et leping sisaldaks sätteid koostöö kohta võitluses organiseeritud kuritegevuse ja ebaseadusliku uimastikaubanduse vastu, et tagada integreeritud, tõenditel põhinev ja tulemuslik lähenemisviis;

18. toonitab, et nii EL kui ka Tšiili on võtnud kohustuse muuta saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks; väljendab heameelt, et on võetud kohustus tugevdada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) raames koostööd kliimakriisi vastu võitlemisel ning rakendada tulemuslikult Pariisi kliimakokkulepet, samuti keskkonnakaitset ja loodusvarade säästvat majandamist, sealhulgas ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames; rõhutab, et see kohustus peab kajastuma konkreetsetes meetmetes, mis on osa lepingu rakendamisest;

19. tunnistab tsiviilotstarbelise satelliitnavigatsiooni, Maa seire ja muu kosmosetegevuse alase koostöö tähtsust; toetab piirkondlikku Galileo teabekeskuse tööd Tšiilis kohalike ja piirkondlike satelliitnavigatsiooni algatuste jälgimiseks, tehes kindlaks potentsiaalsed turud ja sidusrühmad ning pakkudes kasutajatele tuge uute rakenduste väljatöötamisel Ladina-Ameerika ja Euroopa tööstuse vahelise koostöö kaudu; väljendab heameelt hiljutise teadaande üle, mis käsitleb piirkondliku Copernicuse strateegia kasutuselevõttu Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, sealhulgas Tšiilis asuvat piirkondlikku Copernicuse andmekeskust;

20. tunneb heameelt, et teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni, noorte ja kultuuri valdkonna koostööl on väljavaateid edaspidi veelgi süveneda;

21. tunnustab kohustust järgida ILO konventsioone ja vahetada teavet vaesuse mõõtmise meetodite kohta, et toetada tõenditel põhinevat poliitikat; julgustab vahetama parimaid tavasid, võttes arvesse Tšiili suurt sissetulekute ebavõrdsust;

22. väljendab heameelt ülimalt vajaliku ühise pühendumuse üle ja rõhutab, et seda on vaja ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, kuna need on väga olulised tänapäeva probleemide lahendamisel, jätmata samas kedagi kõrvale;

Kaubanduse ja investeeringute sammas

23. väljendab heameelt lepingu üle, mis on oluline signaal avatud, õiglase ning reeglitel ja väärtustel põhineva kaubanduse toetamiseks ajal, mil majanduslik killustatus ja protektsionism suurenevad; on veendunud, et leping on mõlemale poolele kasulik ja aitab edendada pikaajalist majandusarengut, töökohtade loomist, mitmekesistamist ja lisaväärtusega tootmisprotsesse;

24. tunnustab täiustatud raamlepingu kaubanduse ja investeeringute samba ambitsioonikat ja terviklikku olemust, mis vastab parlamendi 14. septembri 2017. aasta soovitustes ([7]) seatud prioriteetidele; märgib, et 99 % tariifiridadest liberaliseeritakse täielikult ning üle 95 % ELi ja Tšiili vahelisest kaubavahetusest on lepingu alusel tollimaksuvabad; väljendab heameelt asjaolu üle, et lepingut on ajakohastatud WTO kaubanduse lihtsustamise lepingu alusel; rõhutab sellega seoses, et lepingu rakendamise ajal on ülioluline vältida tarbetut halduskoormust ja lihtsustada ekspordimenetlusi;

25. väljendab heameelt asjaolu üle, et kaubandust ja kestlikku arengut käsitlev peatükk sisaldab keskkonna- ja tööstandardite kohta ambitsioonikaid ja siduvaid kohustusi; peab siiski kahetsusväärseks, et leping ei kajasta veel täielikult ELi uut kaubanduse ja kestliku arengu lähenemisviisi;

26. märgib, et lepingule lisatud ühisavalduses kaubanduse ja kestliku arengu kohta kohustuvad EL ja Tšiili lepingu kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevad sätted pärast kaubandusalase vahelepingu jõustumist läbi vaatama; rõhutab, kui oluline on need põhjalikult läbi vaadata, et viia lepingud kooskõlla ELi rohelise kokkuleppe eesmärkidega ning ELi kaubanduse ja kestliku arengu reformi ettepanekutega, mis on esitatud 2022. aasta komisjoni teatises „Kaubanduspartnerluste jõud: ühiselt rohelise ja õiglase majanduskasvuni“, mis lisaks sätted kaubanduse direktiivi peatüki jõustamismehhanismi tõhustamiseks, sealhulgas võimaluse kohaldada vastavusetappi, ja kaubandussanktsioone viimase abinõuna Pariisi kokkuleppe või ILO tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste mittejärgimise korral;

27. loodab, et läbivaatamine viiakse läbi ühisavalduses sätestatud aja jooksul ja pärast sisukaid konsultatsioone kõigi asjaomaste sidusrühmadega; kutsub komisjoni üles hoidma parlamenti tihedalt kaasatud kogu läbivaatamisprotsessi vältel kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikest 10 tulenevate kohustustega ning võtma täiel määral arvesse Euroopa Parlamendi võimalikke märkusi;

28. märgib, et ühisavalduses kohustuvad mõlemad pooled kaaluma võimalust lisada Pariisi kliimakokkulepe lepingu lahutamatu osana kaubanduse ja kestliku arengu sätete läbivaatamise konteksti;

29. rõhutab, et konkreetseid eesmärke ja vahe-eesmärke sisaldav tegevuskava, mis on koostatud kodanikuühiskonna osalusel, oleks kasulik vahend, et lahendada kaubanduse ja kestliku arengu probleeme;

30. väljendab heameelt poolte võetud kohustuse üle edendada rahvusvahelise kaubanduse arengut viisil, mis soodustab inimväärse töö tagamist kõigile, eelkõige naistele, noortele ja puuetega inimestele, kooskõlas nende vastavate ILOst tulenevate kohustustega;

([7]) Euroopa Parlamendi 14. septembri 2017. aasta soovitus nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele ELi-Tšiili assotsieerimislepingu kaubandussamba ajakohastamist käsitlevateks läbirääkimisteks (ELT C 337, 20.9.2018, lk 113).

31. tunneb heameelt põlisrahvaste teadmiste ja tavade tunnustamise üle TSD peatükis; peab siiski kahetsusväärseks, et ILO konventsiooni nr 169 ja ÜRO vaba eelneva ja teadliku nõusoleku põhimõtet, mis on sätestatud UNDRIPis ja mis kaitsevad põlisrahvaste õigusi kaubandussuhetes, ei ole sõnaselgelt mainitud;

32. väljendab heameelt, et lepingusse lisati eraldi peatükk kaubanduse ja soolise võrdõiguslikkuse kohta, mis on esimene niisugune peatükk ELi kaubanduslepingus; sellega tunnistatakse soolise perspektiivi arvestamise olulisust kaasava majanduskasvu toetamisel, ning keskset rolli, mida sootundlik poliitika võib selles suhtes etendada; toetab kindlalt mitmete siduvate kohustuste lisamist naiste suhtes esinevate takistuste ja diskrimineerimise kaotamiseks, soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ning selle tagamiseks, et rahvusvaheline kaubandus tooks kasu kõigile; toetab kindlalt kohustust süvalaiendada soolised aspektid poliitikavaldkondadesse ja vahenditesse ning ühist kohustust naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni kohustuste tulemuslikuks rakendamiseks ja kestliku arengu eesmärgi nr 5 täitmiseks; ootab, et komisjon tugineks sellele pretsedendile kõigil tulevastel kaubandusläbirääkimistel;

33. võtab teadmiseks ELi eksporditariifide kaotamise, mis jätab 99,9 % ekspordist tollimaksuvabaks ja millel võib olla soodne mõju ELi põllumajanduslike toiduainete tootjatele; väljendab heameelt asjaolu üle, et veiseliha ja lambaliha (mõlemad tundlikud tooted) tariifikvoodid ei sisalda enam automaatset iga-aastast suurendamist, kuna need asendatakse kindla summaga, mis tagab Tšiili lihatoodetele tulevikus stabiilsema turulepääsu; kutsub komisjoni üles ajakohastama oma kumulatiivset mõjuhinnangut kõigi kaubanduslepingute mõju kohta ELi põllumajandussektorile ning eelkõige hindama lepingu põllumajanduskomponente koos muude olemasolevate ja kavandatavate kaubanduskokkulepete raames kohaldatavate kontsessioonidega, et vältida nende ülemäärast kuhjumist;

34. tunnustab seoses tundlike põllumajandustoodete, nagu liha (veise-, linnu-, sea- ja lambaliha), teatavad puu- ja köögiviljad (nt küüslauk, õunamahl, viinamarjamahl) ning oliiviõli, kaitsmisega tehtud jõupingutusi, millega piiratakse ja kontrollitakse tariifikvootide abil väga tundlike toodete turulepääsu ning jäetakse suhkur ja banaanid kaubanduse liberaliseerimisest välja, et kaitsta ELi toodangut;

35. tunnistab, et täiustatud lepinguga kaitstakse edukalt 216 ELi põllumajanduslikku geograafilist tähist ja 18 Tšiili geograafilist tähist lisaks kehtivatele lepingutele veinide ja kangete alkohoolsete jookide kohta, millega kaitstakse 1745 ELi geograafilist tähist veinide puhul ning 257 ELi geograafilist tähist kangete alkohoolsete jookide ja aromatiseeritud veinide puhul; rõhutab, et ELi ja Tšiili vahel kokku lepitud geograafiliste tähiste laiendamine on oluline samm ELi geograafiliste tähiste kaitsmisel ülemaailmsel tasandil; kutsub komisjoni üles tagama ELi toodete geograafiliste tähiste kaitse reeglite tulemusliku täitmise Tšiilis ja kaaluma geograafiliste tähistega kaitstud toodete loetelu laiendamist;

36. väljendab heameelt kestlike toidusüsteemide peatüki lisamise üle, millega edendatakse kahepoolset ja rahvusvahelist koostööd kestliku toidusüsteemi valdkonnas, sealhulgas loomade heaolu käsitlevaid sätteid, sealhulgas sätted loomade heaolu, toidujäätmete vastu võitlemise, antimikroobsete ainete kasutamise järkjärgulise kaotamise, toiduahela jätkusuutlikkuse ja pestitsiidide kohta; märgib eelkõige, et Tšiilis on alates 2018. aastast võetud vastastikune kohustus lõpetada järk-järgult antibiootikumide kasutamine kasvustimulaatoritena; nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks täiel määral ära selles peatükis sisalduvaid koostöösätteid ja hõlbustaks ka teabevahetust uuenduslike põllumajandustavade kohta, et selle eesmärgid ei jääks kliimamuutuste leevendamise, elurikkuse ja keskkonnakaitsealaste õigusaktide osas alla ELi kestlikkusalastele pingutustele; rõhutab, et selle koostööga tuleks püüdma saavutada ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni alusel vastu võetud Kunming-Montreali ülemaailmse bioloogilise mitmekesisuse raamistiku eesmärke, milles seati 2030. aasta ülemaailmsete eesmärkide hulka eesmärk „vähendada pestitsiididest ja väga ohtlikest kemikaalidest tulenevat üldist riski vähemalt poole võrra“;

37. on veendunud, et ELi kaubanduspoliitika peaks üheskoos aitama saavutada ja rakendada kõrgeimaid toiduohutuse, sotsiaal-, keskkonna- ja inimõiguste standardeid; kutsub ELi-Tšiili kestlike toidusüsteemide allkomiteed üles töötama selle saavutamiseks välja ambitsioonikat koostöökava;

38. tunneb heameelt asjaolu üle, et leping sisaldab ühe üksuse mehhanismi, kuna sellega välditakse, et iga liikmesriik peab allkirjastama protokolli põllumajanduslike toiduainete eksportimiseks Tšiilisse, parandades seeläbi lepingute üldist potentsiaali ning vähendades tarbetut koormust ja kulusid; nõuab, et see meede lisataks tulevastesse kaubanduslepingutesse;

39. julgustab ELi ja Tšiilit kaaluma kahe- või mitmepoolset koostööd kestlike ja keskkonnateadlike tootmistavade väljatöötamisel ning parimate tavade vahetamisel teadusuuringute, innovatsiooni ja tehnoloogiaarenduse valdkonnas; väljendab heameelt mõlema poole kavatsuse üle vahetada eksperditeadmisi loomade heaolu standardite väljatöötamise ja rakendamise kohta;

40. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama võrdsed tingimused kõigile liidus turustatavatele põllumajandus-, kalandus- ja vesiviljelustoodetele, olenemata nende päritolust, sealhulgas Tšiilist pärit toodetele; rõhutab, kui oluline on parandada liidu algatuste poliitika sidusust, pöörates erilist tähelepanu kaubandusele, säästvale arengule, keskkonnakaitsele, tööstuspoliitikale, kalandusele ja põllumajandusele;

41. väljendab heameelt asjaolu üle, et leping sisaldab mitmeid meetmeid nii ELi kui ka Tšiili jaoks, et toetada jõupingutusi võidelda ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi (ETR-kalapüük) vastu ning aidata tõkestada selliste püügiviiside abil püütud liikidest valmistatud toodetega kauplemist; väljendab lisaks heameelt asjaolu üle, et nii EL kui ka Tšiili ühinesid hiljuti ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastase võitluse liidu lubadusega, mille eesmärk on stimuleerida ETR-kalapüügi vastase võitluse ambitsioone ja meetmeid;

42. väljendab heameelt asjaolu üle, et lepingu kahepoolsetes kaitsemeetmetes on arvesse võetud äärepoolseimaid piirkondi;

43. eeldab, et investeeringute liberaliseerimist ja kaitset käsitlevad sätted suurendavad veelgi kestlikke investeeringuid mõlemas suunas, tagades mõlema poole investoritele õiglase ja mittediskrimineeriva kohtlemise; rõhutab, et investeeringud nõuavad õiguskindlust, usaldust ja prognoositavust; rõhutab, et investeeringute kaitse sätted on kooskõlas ELi muudetud lähenemisviisiga investeeringute kaitsele, mille eesmärk peaks olema tagada nõuetekohane tasakaal investeeringute kaitse ja valitsuste avalikes huvides reguleerimisõiguse vahel; tuletab meelde, et tõlgendavas ühisavalduses kinnitatakse poolte arusaama, et investeeringute kaitse sätteid tuleb tõlgendada ja kohaldada, võttes nõuetekohaselt arvesse nende Pariisi kokkuleppest tulenevaid kohustusi, ning selgitatakse, et investorid peaksid eeldama, et EL ja Tšiili võtavad vastu meetmed kliimamuutuste vastu võitlemiseks; märgib, et lepinguga kehtestatud vaidluste lahendamise menetlused järgivad ELi investeerimiskohtu süsteemi, mis koosneb alalisest, sõltumatust ja erapooletust kohtust ning apellatsioonikohtust; rõhutab vajadust rakendada ja veelgi parandada investeeringute kaitse sätteid vastavalt soovitustele, mille Euroopa Parlament esitas oma 23. juuni 2022. aasta resolutsioonis ELi rahvusvahelise investeerimispoliitika tuleviku kohta;

44. on veendunud, et teenustekaubandusega seotud uued turulepääsu kohustused avavad uusi ärivõimalusi ELi ja Tšiili ettevõtetele, sh väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEd); märgib, et leping sisaldab uusimatele nõuetele vastavat peatükki digitaalse kaubanduse kohta, et hõlbustada e-kaubandust ja kaitsta kliente veebis;

45. rõhutab, et lepinguga säilitatakse valitsuste õigus reguleerida avalikes huvides, näiteks rahvatervise, tarbijate või keskkonna kaitsmiseks; rõhutab, et valitsuste reguleerimisõigus ei piirdu nende valdkondadega; rõhutab, et lepinguga tagatakse avaliku sektori asutustele õigus säilitada avalikke teenuseid, nagu haridus, tervishoid ja vesi, või taasriigistada eraviisiliselt osutatavad teenused;

46. rõhutab, et ELi ja Tšiili ettevõtted saavad kasu paremast juurdepääsust kaupade, teenuste ja tööjõu riigihangete turgudele, nii tsentraliseeritud kui ka madalamal tasemel; rõhutab, et läbipaistvusnõudeid on muudetud tõhusamaks; tunneb heameelt asjaolu üle, et leping võimaldab hankeüksustel võtta kogu hankemenetluses arvesse keskkonna- ja sotsiaalseid kaalutlusi;

47. väljendab heameelt eraldi peatüki üle, mis käsitleb VKEsid, kes moodustavad suure osa ELi ja Tšiili kaubandusest; palub, et komisjon aitaks VKEdel kasutada täielikult ära uuendatud lepinguga pakutavaid võimalusi, sealhulgas andes eksportivatele ja importivatele ettevõtjatele suuniseid uute turulepääsu võimaluste kohta, samuti pakkudes haldus- ja tehnilist tuge, lihtsustades menetlusi ja käsitledes tehnilisi kaubandustõkkeid, mis VKEsid ebaproportsionaalselt mõjutavad;

48. rõhutab, et ülemaailmsed jõupingutused kliimamuutuste vastu võitlemiseks nõuavad kiiret üleminekut taastuvenergiale ja valitsuse kiiret tegutsemist fossiilkütuste järkjärguliseks kasutuselt kõrvaldamiseks, sealhulgas fossiilkütustesse tehtavate investeeringute vähendamise ja valitsuste kliimapoliitika investeeringute kaitsest vabastamise kaudu; rõhutab, et leping peaks toetama rahvusvahelisi jõupingutusi taastuvenergiale üleminekul; nõuab tungivalt, et pooled tagaksid investeeringute kaitset käsitlevate sätete kooskõla keskkonnapoliitika, töötajate õiguste ja inimõigustega; märgib siiski, et leping võimaldab kaitsta investeeringuid fossiilkütustesse; rõhutab, et Tšiilil on potentsiaal täita olulist rolli ülemaailmses rohepöördes ja õiglases üleminekus, mis peaks võrdselt tooma kasu tema enda tööstusliku suutlikkuse arendamisele; märgib, et Tšiili taastuvenergia sektori ja taristu arendamine ja laiendamine nõuab suuri, kestlike ja prognoositavaid investeeringuid, sealhulgas ELi ettevõtetelt; on sellega seoses veendunud, et strateegia „Global Gateway" peaks võimaldama ühiste strateegiliste projektide loomist ja tõhustama suutlikkuse suurendamist; väljendab sellega seoses heameelt, et on loodud Euroopa algatus taastuvallikatest toodetud vesiniku arendamiseks Tšiilis, mis soodustab selle strateegilise tööstuse arengut riigis ja töökohtade loomist, edendades samal ajal taastuvallikatest toodetud vesiniku eksporti nii Euroopasse kui ka mujale maailmas;

49. rõhutab, et Tšiilil on juhtiv rolli kriitilise tähtsusega toorainete, sealhulgas rohe- ja digipöörde jaoks oluliste toorainete, nagu liitium ja vask, peamise tarnijana; tunnustab Tšiili partnerit tema pühendumuse eest teha ELiga koostööd kriitiliste toormete tarnete valdkonnas, mis aitab suurendada ELi vastupanuvõimet sellistes sektorites nagu energeetika, transport, digitaalne infrastruktuur ja kaitse; rõhutab, et selle vastastikku kasuliku lepinguga tagatakse ELi ettevõtetele mittediskrimineeriv juurdepääs Tšiili toorainele, püüdes samal ajal jätta Tšiilile piisavalt poliitilist ruumi, et luua toorainete kodumaise töötlemise ja ümberkujundamise kaudu kohalikku lisandväärtust; võtab teadmiseks sätted kahetise hinnakujunduse ja ekspordimonopoli piirangute kohta; on veendunud, et EL peaks aktiivselt toetama Tšiili püüdlusi liikuda väärtusahelas ülespoole; on veendunud, et toorainete kasutamine peaks toimuma keskkonnaalaselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikul viisil ning see peaks kohalikele kogukondadele, sealhulgas põliskogukondadele kasu tooma ja neid kaasama, ning austama täielikult nende õigusi, sealhulgas õigust vabale, eelnevale ja teadlikule nõusolekule; väljendab heameelt Euroopa Liidu ja Tšiili vahelise vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamise üle toorainete kestlike väärtusahelate alase strateegilise partnerluse kohta ning nõuab selle kiiret rakendamist;

Institutsioonilised sätted

50. peab oluliseks, et parlamentaarset ühiskomisjoni teavitataks ühisnõukogu otsustest ja soovitustest, ning et parlamentaarne ühiskomisjon võiks anda ühisnõukogule soovitusi lepingu rakendamise kohta; on selle poolt, et parlamentaarne ühiskomisjon korraldaks kaks koosolekut aastas, et jätkata parlamentaarsete suhete süvendamist poolte vahel;

51. tervitab institutsioonilist mehhanismi kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamiseks lepingu rakendamisse ja sisenõuanderühmade tugevdamist; palub, et komisjon ja Tšiili ametivõimud tagaksid kodanikuühiskonna, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide ja põlisrahvaste esindajate, äriesindajate ja ametiühingute aktiivse ja sisulise kaasamise lepingu rakendamise järelevalvesse;

52. kutsub mõlemat poolt üles eraldama sisenõuanderühmadele piisavalt rahalisi vahendeid ja tehnilist abi, et võimaldada neil oma ülesandeid nõuetekohaselt täita; eeldab tihedat koostööd ELi ja Tšiili sisenõuanderühmade vahel;

53. nõuab tungivalt, et mõlemad pooled sõlmiksid lepingu kiiresti, et sellest saaksid kasu kõik, sealhulgas VKEd ja naised;

54. tuletab meelde, et leping tuleb ratifitseerida nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, samas kui kaubandusalane vaheleping, mis sisaldab ainult ELi ainupädevusse kuuluvaid kaubanduse ja investeeringute elemente, jõustub pärast selle ratifitseerimist parlamendi ja nõukogu poolt; on seisukohal, et ratifitseerimisprotsessi kiirendamiseks läbi viidud lepingu poolitamises austatakse täielikult pädevuste jaotust ELi ja selle liikmesriikide vahel ning võimaldatakse kiiresti ratifitseerida ELi ainupädevusse kuuluvad osad, säilitades samal ajal lepingu tervikliku olemuse;

° ° °

55. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Tšiili Vabariigi valitsusele ja parlamendile.